

REALISME
IN
DENKEN EN DOEN
Beleidsplan 2015 – 2019

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	2
Voorwoord	4
Hoofdstuk 1 - Nieuw realisme	5
Hoofdstuk 2 - Samenwerken: verdere stappen zetten	7
Hoofdstuk 3 - Het Regionaal Risicoprofiel.....	11
Hoofdstuk 4 - Ontmoeting met de praktijk	14
Hoofdstuk 5 - Risicobeheersing: nog meer aandacht voor de voorkant.....	18
Hoofdstuk 6 - Incidentbestrijding: het fundament verder versterken.....	22
Hoofdstuk 7 - Crisisbeheersing en -management	25
Hoofdstuk 8 - Informatiemanagement	27
Hoofdstuk 9 - Kwaliteit: de belangrijkste pijler onder onze prestaties.....	29
Bijlage 1 - Operationele prestaties Midden- en West-Brabant.....	31

SAMENVATTING

Dat we als Veiligheidsregio Veiligheid met een hoofdletter schrijven, mag van ons worden verwacht. Wanneer het om ons Beleidsplan 2015-2019 gaat, willen we daar nog graag drie hoofdletters V aan toevoegen: die van Verleiden, Verbinden en Versterken. Dat zijn de drie trefwoorden die centraal staan in onze beleidvisie en die tevens de rode draad vormen door onze ambities die we voor de verschillende kerntaken hebben geformuleerd. Realistisch kijken naar wat we zelf kunnen doen om onze prestaties verder te verbeteren, is de ene invalshoek die we daarbij gekozen hebben. Realistisch kijken naar hoe we de samenleving nog beter aan ons kunnen binden, is de andere invalshoek geweest.

De samenleving aanspreken en daar verbindingen zoeken en tot stand brengen, doen we onder andere op het gebied van risicobeheersing. De voorkant van de veiligheidsketen wordt nog belangrijker. De Veiligheidsregio spant zich in haar taakuitoefening maximaal in voor preventie. De industriële bedrijvigheid en de zorgsector zijn daarbij onze speerpunten. Veiligheid moet daar hoger op de agenda komen. Niet slechts in de vorm van regelgeving en het bijbehorende toezicht. We willen toewerken naar een veiligheidscultuur, waarbij bedrijven en zorginstellingen eigener beweging verantwoordelijkheid en maatregelen nemen. Om dat voor elkaar te krijgen, is samenwerking geboden. Met de betreffende sectoren, maar ook met partners als gemeenten en Omgevingsdienst. Samen bewerkstellingen dat we van de achterkant naar de voorkant komen van de veiligheidsketen. Daarnaast willen we, als uitvloeisel van meer en betere samenwerking tussen de hulpdiensten onderling en met hun externe partners, een verdergaande afstemming en verbinding bewerkstelligen tussen fysieke veiligheid, sociale veiligheid en de (publieke) zorg. De inspanningen van de Veiligheidsregio zullen zich hierbij richten op de maatschappelijke continuïteit. De focus voor de Veiligheidsregio is (en blijft) de fysieke veiligheid.

Nieuwe aandachtsgebieden op het gebied van risicobeheersing zijn overstromingen en evacuatie, nucleaire incidenten en stralingsgevaar en continuïteit van de samenleving in relatie tot uitval van nutsvoorzieningen. Op het brede gebied van brandveiligheid (Brandveilig Leven) gaan we, in de samenwerkingsdriehoek brandweer-gemeenten-samenleving, onze maatregelenpakketten uitrollen. De veiligheid rond evenementen vraagt onverminderd onze aandacht.

Op het gebied van risicobeheersing gaan we ook extra inspanningen verrichten op het gebied van risicocommunicatie. Samen met de andere Brabantse veiligheidsregio's stellen we een plan van aanpak op, waarbij we de gemeenten nadrukkelijk betrekken. Met aandacht voor de eigen verantwoordelijkheid van de burger op dit gebied. Risicocommunicatie is primair gericht op het verbeteren van de zelfredzaamheid van burgers. Ook het gegeven dat een substantieel deel van onze burgers minder tot niet zelfredzaam is, krijgt daarbij de nodige aandacht.

De genoemde samenwerking met de veiligheidsregio's in Brabant is slechts een van de vele vormen van samenwerking die wij de komende jaren verder gaan intensiveren en implementeren. Ook de samenwerking met de veiligheidsregio's in de Zuidwestelijke Delta en met België gaan we verder versterken. Daarnaast sluiten we convenanten af met uiteenlopende maatschappelijke en private partners en gaan we reeds afgesloten convenanten operationeel uitwerken en implementeren.

Al die samenwerking is nodig om op verschillende fronten onze inspanningen te verbeteren. Op het gebied van risicobeheersing. Om samen werk te maken van multidisciplinair Opleiden, Trainen en Oefenen. En om op het gebied van incidentbestrijding en crisisbeheersing onze vakbekwaamheid en slagkracht te optimaliseren.

Het verbeteren van die slagkracht krijgt ook vorm op het gebied van bevolkingszorg, waar we de inzet en kwaliteit willen versterken door onder andere samen met gemeenten te kijken naar een doeltreffender aanpak middels een herijking van de gemeentelijke organisaties voor crisisbeheersing. Rond incidentbestrijding en crisisbeheersing blijven de vakbekwaamheid en competenties van alle betrokken medewerkers een voortdurend aandachtspunt, evenals de evaluatie van incidenten en het actueel houden en periodiek oefenen van de rampbestrijdingsplannen.

Stelselmatig werken aan de kwaliteit van onze inzet, vaardigheden en competenties vereist ook dat we onze ondersteunende instrumenten op orde hebben. Bijvoorbeeld op het gebied van informatiemanagement. Daarvoor ontwikkelen we een meerjaren visie. Het netcentrisch werken wordt integraal aangepakt en de vakbekwaamheid van alle informatiemanagement functies krijgt en houdt permanente aandacht. Kwaliteit leveren en verbeteren is tevens het fundament voor onze opleidings-, trainings- en oefenactiviteiten waarvoor we een afzonderlijk beleidsplan MOTO hebben opgesteld.

Ons Beleidsplan 2015-2019 bevat een veelheid aan voornemens en ambities. Het zijn niet allemaal nieuwe plannen. Het gaat ook niet om allerlei nieuwe taken. Veel van wat wij willen bereiken, zit vervat in zaken slim aanpakken, anders regisseren en zit 'm vooral in verleiden, verbinden en versterken. Dat alles doen wij binnen de bestaande financiële randvoorwaarden, dus zonder extra budgettaire ruimte. Het beleidsplan omvat in totaal 39 concrete actiepunten, die samen de meetlat vormen waarmee onze aandeelhouders en partners en ook wijzelf de komende jaren kunnen vaststellen in hoeverre wij met onze ambities op schema zitten. Gelet op de ervaringen uit de vorige beleidsperiode, hebben wij daar alle vertrouwen in.

VOORWOORD

In 2011 presenteerden wij ons eerste meerjaren beleidsplan (2011-2015). Het voeren van een dergelijk plan is wettelijk voorgeschreven. Maar reeds toen beschouwden wij die opdracht als meer dan een wettelijke taak. Het beleidsplan biedt uiteraard de mogelijkheid om als veiligheidsregio de formeel voorgeschreven taken, rollen en verantwoordelijkheden en daaraan verbonden activiteiten helder in beeld te brengen. Maar daarnaast is het beleidsplan bij uitstek een geschikt instrument om in meerjaren perspectief onze visie en daaraan verbonden ambities te formuleren.

Net als vier jaar geleden hebben wij ook in dit beleidsplan onze ambities vertaald in concrete actiepunten. De actielijst, die voortkwam uit het vorige beleidsplan, heeft mede als meetlat gediend om daar stelselmatig onze prestaties langs te leggen. Visie en beleid hebben de implementatie gekregen die wij er mee beoogden. Ook nu voorzien we het geformuleerde beleid zoveel mogelijk van een concrete vertaalslag. Het hanteren van actiepunten is een probaat sturings- en managementinstrument en draagt tevens bij aan de transparantie die onze eigenaren en partners van ons mogen verwachten. 'Ze kunnen ons houden aan onze voornemens en daden.' Ook de komende beleidsperiode vormen de actiepunten zowel intern als extern een meetlat en zal een voortgangsrapportage per activiteit aangeven of we al dan niet 'op schema zitten'. Overigens blijkt uit de voortgangsrapportage die op tafel lag, toen we aan de opstelling van het onderhavige beleidsplan begonnen, dat het overgrote deel van de in het beleidsplan 2011-2015 geformuleerde actiepunten ook daadwerkelijk is gerealiseerd.

Bij de voorbereiding van dit beleidsplan hebben we nadrukkelijk onze partners betrokken. Dat heeft een aantal inspirerende sessies opgeleverd met respectievelijk de burgemeesters, gemeentesecretarissen en AOV'ers van een groot deel van de 26 gemeenten. Tevens hebben wij van gedachten gewisseld met een groot aantal samenwerkingspartners. Deze extra stap aan de voorkant van het Beleidsplan 2015-2019 bood de mogelijkheid om samen terug te kijken. Maar het accent lag vooral op de toekomst. Onder de noemer 'stof tot nadenken' hebben we diverse ontwikkelingen en inzichten de revue laten passeren. Uiteraard is er tijdens dergelijke ontmoetingen sprake van en ruimte voor divergerende opvattingen. Maar de slotconclusie mag toch wel zijn dat er een grote mate van consensus bestaat over de koers die wij in dit beleidsplan ontvouwen. De gehanteerde aanpak sterkt ons nog eens in onze overtuiging dat we het behalve van kennis, professionaliteit en hard werken toch vooral moeten hebben van samenwerken. De ruim 1 miljoen inwoners van Midden- en West-Brabant de veiligheid bieden die zij mogen verwachten, is alleen mogelijk wanneer alle betrokken partijen zich aan die samenwerking committeren.

In hoofdstuk 3 van dit beleidsplan wordt ingegaan op het Regionale Risicoprofiel en op de uitkomst van de analyse die aan het risicoprofiel ten grondslag ligt. Tegelijkertijd met dit beleidsplan is ook een brandspecifiek risicoprofiel voor de regio opgesteld. En op basis daarvan is dan weer het spreidings- en dekkingsplan voor de brandweer gemaakt. In het dekkingsplan wordt ingegaan op de faciliteiten, voorzieningen en middelen die de brandweer ten dienste staan. Met inachtneming van de uitkomsten daarvan is het investeringsprogramma van de Veiligheidsregio geactualiseerd. Daarnaast is overeenkomstig de wettelijke verplichting een nieuwe meerjaren visie opgesteld voor het multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen. Die visie maakt deel uit van dit beleidsplan. In de bijlagen van dit beleidsplan zijn op grond van de Wet Veiligheidsregio's de generieke operationele prestaties van de hulpdiensten opgenomen; van de brandweer zijn de specifieke operationele prestaties opgenomen in het voorstel opkomsttijden brandweer. Met het uitbrengen van al deze documenten is de beleidscyclus voor de periode 2015 – 2019 compleet.

De voorzitter

De secretaris

HOOFDSTUK 1 - NIEUW REALISME

De samenleving verleiden tot het nemen van meer verantwoordelijkheid op het gebied van veiligheid. Dat is een van de wezenskenmerken voor de komende beleidsperiode. Het is het logische vervolg op de trend die zich in de afgelopen periode al heeft ingezet. Daarin signaleerden we een kentering op het terrein van risicobeheersing, die we aanduiden als 'het accent op de voorkant'. Een accentverschuiving die gebaseerd was op de gedachte dat de Veiligheidsregio haar taken niet uitsluitend kan vervullen op basis van wet- en regelgeving, vastomlijnde plannen en structuren. Kijkend naar de maatschappelijke, economische en technologische ontwikkelingen om ons heen, kunnen we daar nog een aantal overwegingen aan toevoegen. Overwegingen die we samenvatten onder de noemer 'nieuw realisme'.

Zoals de constatering dat risicobeheersing en crisisbeheersing alleen maar complexer worden. Het veiligheidsdomein kent steeds meer spelers met (gedeelde) verantwoordelijkheden. Het is een illusie om te denken dat we alles kunnen regelen, structureren en organiseren. Het blijven stapelen van plannen en regels helpt ons daar niet bij. Denken dat wat geregeld en vastgelegd is, vanzelf en altijd werkt, is een misvatting. Het domeindenken (durven) doorbreken is een van de bredere opgaven voor de komende periode. Ook vanuit het besef dat de overheid niet alles (alleen) kan regelen. Burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties, zorginstellingen mede verantwoordelijk maken voor veiligheid; veiligheidscommunities met hen smeden, bestaande netwerken versterken en nieuwe bouwen om de verbindingen te leggen die bijdragen aan het ontstaan van een veiligheidscultuur. Daar moeten we onze plannen en programma's en onze competenties op afstemmen. Investeren in het ontstaan van veiligheidsawareness, daar gaat het om. Niet met nog meer regels en structuren. Het gaat om een gezamenlijke strategie van Veiligheidsregio, gemeenten, operationele diensten en diverse partners die uitmondt in instrumenten waardoor de samenleving zich voelt aangesproken.

Maatschappelijke continuïteit

Het besef dat we niet alles kunnen regelen, kent nog een andere dimensie. We zullen nog duidelijker moeten maken dat volledige en alles omvattende risicobeheersing niet bestaat. Net als vier jaar geleden, geven we in de toelichting bij het Regionale Risicoprofiel aan dat het een illusie is om te denken dat we alle risico's kunnen afdekken. We zullen bepaalde restrisico's moeten accepteren. Hierboven beschreven we reeds dat ook de samenleving zijn verantwoordelijkheid moet nemen. Maakt de overheid en maken wij als Veiligheidsregio dan een terugtrekkende beweging? Integendeel. We blijven ons maximaal inspannen voor de veiligheid van de ruim 1 miljoen inwoners van Midden- en West-Brabant. Het is onze taak om hen te beschermen tegen risico's en hen hulp en nazorg te bieden in het geval van een ramp of crisis. Daarbij zullen wij niet alleen het incident of de ramp bestrijden, maar ook en vooral de maatschappelijke continuïteit waarborgen die als gevolg van een incident of ramp in het geding kan zijn. Anders gezegd, we doen meer dan grote branden bestrijden en optreden bij grote rampen. We zijn er voor het organiserend vermogen dat wordt vereist, wanneer er sprake is van een (dreigende) crisissituatie in combinatie met (mogelijk) maatschappelijke ontwrichting. Behalve onze kwaliteiten als operationele uitvoeringsorganisatie zetten we ook onze expertises als netwerkorganisatie in.

Netwerken en sturen

Het voorgaande betekent niet dat de Veiligheidsregio er allerlei taken bij krijgt. Wel kan de aard van de taken veranderen. In die zin dat we samen met onder andere gemeenten, bedrijven en tal van partners nieuwe programma's initiëren. Het verschuiven van onze rollen en taken naar de voorkant stelt extra eisen aan ons netwerkend vermogen en de bijbehorende stuurmanskunst.

Sinds het aantreden van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant hebben we, met onze operationele diensten, de nodige meters kunnen maken. We gaan niet consolideren, maar blijven onze competenties en kwaliteiten verder versterken.

Nieuw

Nieuwe taken en werkzaamheden komen wel voort uit de doelstellingen die de Minister van Veiligheid en Justitie en het Veiligheidsberaad samen zijn overeengekomen om de risico- en crisisbeheersing zowel inhoudelijk als organisatorisch te versterken.

De inhoudelijke inspanningen ter versterking van de risicobeheersing hebben betrekking op de thema's: water en evacuatie; continuïteit van de samenleving en het voorkomen van maatschappelijke ontwrichting door grootschalige uitval; nucleaire veiligheid en stralingsbescherming. De inhoudelijke inspanningen ter versterking van de crisisbeheersing betreffen het versterken van de bevolkingszorg. Bij de organisatorische inspanningen op het gebied van risico- en crisisbeheersing gaat het om het beter inzichtelijk maken van de kwaliteit en vergelijkbaarheid van de veiligheidsregio's en om het versterken van de civiel militaire samenwerking.

Ten opzichte van vier jaar terug vergen deze nieuwe taken en werkzaamheden een aanzienlijke inhoudelijke inspanning voor onze Veiligheidsregio.

Wat gaan we doen?

1. Risicobeheersing ontwikkelen en uitvoeren op basis van een gedeelde verantwoordelijkheid met maatschappelijke en private partijen.
2. Behalve op het uitvoeren van wet- en regelgeving het accent vooral leggen op het stimuleren van de veiligheidscultuur. De Veiligheidsregio doet dat door uitwerking te geven aan de inzet van samen zelfredzaamheid, goed nabuurschap (bedrijfsleven – omgeving) en social media bij het (beter) informeren van de bevolking.
3. Uitwerking geven aan de gezamenlijke doelstellingen van het Ministerie van Veiligheid & Justitie en het Veiligheidsberaad: hoog water en evacuatie, continuïteit van de samenleving en nucleaire veiligheid en stralingsbescherming.
4. Uitwerking geven aan de doelstellingen van het Veiligheidsberaad en de veiligheidsregio's: kwaliteit en vergelijkbaarheid, versterking bevolkingszorg en versterking civiel militaire samenwerking.

HOOFDSTUK 2 - SAMENWERKEN: VERDERE STAPPEN ZETTEN

‘Veiligheid vorm en inhoud geven is een gezamenlijke opgave’, schreven we in het Beleidsplan 2011-2015. ‘Samenwerking is daarbij onontbeerlijk.’ Van die samenwerking hebben we in de afgelopen beleidsperiode veel werk gemaakt, waarbij tastbare en vruchtbare resultaten zijn geboekt. De samenwerking met onder andere gemeenten, andere veiligheidsregio’s, ketenpartners in de vitale sector en andere partners is geïntensiveerd. Ook de grensoverschrijdende samenwerking met België is verder van de grond gekomen. Daarnaast zijn nieuwe samenwerkingsverbanden tot stand gekomen en zijn op basis daarvan de nodige convenanten gesloten. Op die ingeslagen weg gaan we verder in de komende beleidsperiode. Het wordt nu tijd om volgende stappen te zetten. Dat betekent uitwerking en implementatie van overeenkomsten op bestuurlijk, beleids- en directieniveau naar operationele samenwerking. Op een aantal terreinen is intensivering van de samenwerking vereist. Tevens zullen nieuwe vormen van samenwerking aan de orde komen.

De samenwerking die we voor ogen hebben, wordt breder en dieper. We doen een duidelijk appèl op de samenleving en een groter beroep op diverse geledingen om op het gebied van veiligheid meer eigen verantwoordelijkheid te nemen. Daarbij is samenwerking onontbeerlijk, vooral wanneer we willen komen tot het ontstaan van veiligheidscommunities waarvan uiteenlopende partners deel gaan uitmaken. Wanneer we met aandachtsgebieden als risicobeheersing, risicocommunicatie en zelfredzaamheid meer het accent op de voorkant van de veiligheidsketen leggen, moeten we ons verzekerd weten van commitment en draagvlak bij een groot aantal partijen. De Veiligheidsregio hoeft dit niet allemaal zelf te organiseren. Samenwerken betekent samen de verbindingen tot stand brengen die nodig zijn. Er zijn ook niet allemaal nieuwe plannen, regels en contracten nodig. Het gaat er om dat de beoogde partners zich verbinden aan een aantal nader te ontwikkelen actiepunten. De Veiligheidsregio heeft daarbij de taak om als aanjager te fungeren. In de afgelopen jaren is gebleken dat onze platform- en netwerkfunctie daarbij een probaat instrument is om te inspireren en te stimuleren. Die functie willen we nog sterker inzetten. Niet zozeer in de vorm van extra taken, veeleer door onze competenties nog beter te ontwikkelen.

Gemeenten

De 26 gemeenten in Midden- en West-Brabant zijn onze aandeelhouders, opdrachtgevers en samenwerkingspartners tegelijk. In die zin is er sprake van een bijzonder relatie, zowel op bestuurlijk als op beleidsinhoudelijk en operationeel niveau. Als het gaat om de aandeelhouders- en opdrachtgeversrol moet de Veiligheidsregio -binnen de context van de gemeenschappelijke regeling- datgene leveren waartoe de gemeenten opdracht geven en waarvoor zij ook betalen. En dat is meer dan de brandweezorg. In het politiek bestuurlijke debat over de toegevoegde waarde van de Veiligheidsregio blijven de discussies vaak beperkt tot de (kosten van de) taken, uitruksterkte en opkomsttijden van de brandweer. Maar onze relatie met de gemeenten omvat veel meer, vooral in immateriële zin. Sowieso leveren de gemeenten, binnen het Team Regionale Bevolkingszorg, een cruciale bijdrage aan het beleid en de operaties van de Veiligheidsregio. Ook vervullen zij essentiële taken op het gebied van bevolkingszorg.

Maar de gemeenten en de Veiligheidsregio zijn ook elkaars partners op het gebied van risicocommunicatie en zelfredzaamheid. De komende jaren besteden we aan deze thema’s extra aandacht en willen we de samenwerking met gemeenten dan ook intensiveren. Temeer om dat zij als eerste aanspreekpunt voor burgers een onmisbare rol vervullen.

Wij willen in de beoogde samenwerking met gemeenten minder uitgaan van gezagsverhoudingen en structuren, maar vooral de resultaten laten tellen. Zoals dat ook al gebeurt, wanneer de

Veiligheidsregio gemeenten 'situationeel bijspringt' in het geval van een (dreigende) crisissituatie ongeacht de aanleiding of omvang.

De afgelopen jaren hebben we als Veiligheidsregio al diverse keren een gemeente of meerdere gemeenten tegelijk van dienst kunnen zijn door snel en adequaat de op dat moment benodigde expertise 'binnen te vliegen', zonder dat daarbij vooraf de vraag van het probleemeigenaarschap gesteld of beantwoord werd. Centraal stonden en staan de prestaties die je gezamenlijk kunt leveren op het gebied van risicobeheersing en risicobestrijding.

De Veiligheidsregio kan de 26 gemeenten ook van dienst zijn op het gebied van efficiency, effectiviteit en verdere kwaliteitsverbetering op een aantal veiligheidsterreinen. Zo kunnen we faciliterend optreden en voor coördinatie zorgen, wanneer het nuttig en noodzakelijk is dat gemeenten eenduidig opereren en niet 26 keer afzonderlijk hun rol invullen. Omgekeerd kunnen gemeenten 'als eigenaren' van niet alleen de Veiligheidsregio maar ook de Omgevingsdienst en de GGD hun invloed aanwenden dat deze organisaties zich meer en beter tot elkaar verbinden.

Interregionale en grensoverschrijdende samenwerking

De samenwerking met de twee andere Brabantse Veiligheidsregio's (Brabant-Noord en Brabant-Zuidoost) wordt verder voortgezet en uitgediept. Op het gebied van risicocommunicatie komen we tot één gezamenlijk beleidsplan. Ook met onze regionale risicoprofielen komen we tot een Brabant brede afstemming, met behoud van de eigenheid van elk van de drie Veiligheidsregio's. Een bijzonder element binnen de Brabantse samenwerking vormt de strategische en operationele alliantie die de GHOR Midden- en West-Brabant en de GHOR Brabant-Noord zijn aangegaan. Ook de GGD's West-Brabant en Hart voor Brabant zijn daarbij aangesloten.

We gaan verder met de samenwerking binnen de Zuidwestelijke Delta: met de Veiligheidsregio's Zeeland, Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland-Zuid. Op basis van de eerder vastgestelde samenwerkingsovereenkomst ('het pact van Wemeldinge') geven we uitwerking aan de afgesproken interregionale projecten.

De samenwerking met de partners in België wordt verder geïntensiveerd. Daarbij gaat voornamelijk de aandacht uit naar de samenwerking met de Provincie Antwerpen, waarbij de nadruk ligt op de grensoverschrijdende risico's, in het bijzonder de Haven van Antwerpen. Speerpunten in de samenwerking over de grens zijn de thema's bevolkingszorg en crisiscommunicatie. Daarnaast investeren we samen met Zeeland fors in samenwerking over de landsgrens op het gebied van nucleaire veiligheid. Hier zoeken we afstemming met de Provincie Antwerpen en Oost Vlaanderen.

Vitale infrastructuur

In de samenwerking met de ketenpartners in de vitale infrastructuur (nutsvoorzieningen) wordt het thema risicobeheersing steeds belangrijker. Temeer omdat het incidenttype uitval nutsvoorzieningen in het hele veiligheidsdenken een meer prominente plaats heeft gekregen. Er is algemeen een grotere sense of urgency, wanneer het gaat om de maatschappelijke gevolgen (lees: ontwrichting) van de uitval van elektriciteit, gas, water of telecom- en ICT-voorzieningen. Omdat op het gebied van elektriciteit, gas en water private partijen de eerste verantwoordelijkheid dragen, is samenwerking met hen van het grootste belang. Het feit dat er daarbij sprake is van incongruentie tussen 'hun regio's en de onze' beschouwen we als een gegeven en dus niet als een reden om na te laten wat er moet gebeuren. Het gaat er om dat we de thema's en risico's die ons gezamenlijk aangaan, ook gezamenlijk aanpakken. Veel samenwerking is al vastgelegd in convenanten. Die gaan we omzetten naar verdergaande operationele samenwerking. Die blijft niet beperkt tot bilaterale samenwerkingsvormen per ketenpartner. We willen ook horizontaal samenwerken door elkaar professioneel en collegiaal te verbinden.

Zorg en publieke gezondheid

De relatie met instellingen en organisaties op het gebied van de (publieke) zorg is nog onvoldoende zichtbaar. Ze zitten nog teveel in de bijrol, terwijl we de zorgsector vaker nodig hebben dan we denken. Niet alleen op het gebied van externe (fysieke) veiligheid, ook bij sociaal-maatschappelijke incidenten. Omgekeerd moet de zorgsector een beroep kunnen doen op de expertises van onze operationele diensten.

Samenwerking en een sterker voelbare correlatie tussen veiligheid en zorg is onder meer nodig om beter regie te voeren op (dreigende) incidenten op het gebied van volksgezondheid (o.a. dierziekten, pandemieën). Ook onze ambitie om de (brand)veiligheid in de zorgsector (woonzorgcentra) te verbeteren, stelt eisen op het gebied van samenwerking. Sowieso zal op het gebied van zelfredzaamheid expertise uit het domein van de publieke gezondheid gewenst zijn. Vooral waar het gaat om de aandacht voor de niet- en minder zelfredzame inwoners van onze regio. Ook de gemeenten zijn hierbij betrokken.

De dwarsverbanden tussen veiligheid en zorg leiden ook tot meer gemeenschappelijke aandacht tussen de verschillende operationele diensten. Kennisuitwisseling tussen en samen optrekken door rood, wit en blauw onder andere op het gebied van Publieke Gezondheid.

Versterken samenwerking op inhoudelijke thema's

In de afgelopen jaren is veel energie gestopt in het opstellen van plannen die te maken hebben met de veiligheid op het water. Er is geïnvesteerd in zowel mensen en middelen als operationele planvorming. Daarbij trekken we zoveel mogelijk gelijk op met de regio's Rotterdam-Rijnmond, Zuid-Holland-Zuid en Zeeland. Ditzelfde geldt voor industriële veiligheid en natuurbrandbestrijding. De komende jaren wordt de inhoudelijke samenwerking met onze partners versterkt op de terreinen kernenergie en stralingsgevaar en veiligheid op en rond het spoor. Ook de samenwerking met Zeeland op het gebied van nucleaire veiligheid en multidisciplinair opleiden, trainen oefenen (MOTO) staat op het programma. Aan industriële veiligheid geven we nieuwe impulsen, in het bijzonder aan de veiligheid in en van bedrijven die net onder de BRZO-scope opereren.

Nieuwe coalities

Hoewel de samenwerking met de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant vanaf het begin van haar aantreden in 2013 al een feit is, zou je niettemin kunnen spreken van een nog redelijk jonge coalitie. Vooral op het gebied van industriële veiligheid hebben Veiligheidsregio en Omgevingsdienst al de nodige gemeenschappelijke stappen gezet. De komende jaren willen we de samenwerking verder optimaliseren. Het partnership zal vooral tot zijn recht komen door aan de voorkant van de veiligheidsketen samen resultaten te boeken.

Het smeden van nieuwe coalities blijft nodig, wanneer we met succes de eigen verantwoordelijkheid van burgers op het gebied van veiligheid willen stimuleren. Dat vraagt niet alleen om creativiteit in de oplossingen die we samen willen ontwikkelen, maar ook om inventiviteit in de manier waarop we die samenwerking duurzaam gestalte willen geven.

Wat gaan we doen?

5. Met de 26 gemeenten vooral inhoudelijk samenwerken op het gebied van risicobeheersing.
6. Efficiënt en effectief samenwerken met de veiligheidsregio's in Noord-Brabant en met de veiligheidsregio's waarmee we de Zuidwestelijke Delta van Nederland vormen en specifiek met de Veiligheidsregio Zeeland.
7. De samenwerking met de Belgische partners op lokaal en regionaal niveau zowel bestuurlijk als operationeel intensiveren.

Wat gaan we doen (vervolg)?

8. Convenanten afsluiten met maatschappelijke en private partners en de reeds gesloten convenanten op operationeel niveau implementeren.
9. Met de GGD West-Brabant een gemeenschappelijke agenda veiligheid en zorg voor de regio opstellen.
10. Met de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant een gemeenschappelijke agenda voeren voor het borgen van industriële veiligheid, inclusief handhaving en toezicht.
11. Extra aandacht besteden aan de thema's industriële veiligheid, kernenergie en stralingsincidenten en veiligheid op en rond het spoor.
12. Samen met partners, in het bijzonder GGD/GHOR, pilots stimuleren rond 'samen-zelf-redzaamheid.' Bij voorkeur in goede en duurzame samenwerking met actieve burgers en maatschappelijke organisaties.

HOOFDSTUK 3 - HET REGIONAAL RISICOPROFIEL

Een van de belangrijkste pijlers onder dit beleidsplan vormt het Regionaal Risicoprofiel. Welke risico's die kunnen leiden tot een incident, ramp of crisis, doen zich voor binnen onze regio? Om welke typen incidenten, rampen of crises gaat het dan? Ordeverstoringen, overstromingen, treinongevallen, maar bijvoorbeeld ook infectieziekten en uitval van nutsvoorzieningen. En wat zijn hiervan de te verwachten gevolgen? In het Regionaal Risicoprofiel worden de risico's geïnterpreteerd, nader beoordeeld, onderling vergeleken en geïnterpreteerd. Op basis hiervan kunnen keuzes worden gemaakt over de inspanningen die nodig zijn op het gebied van risico- en crisisbeheersing, de benodigde afstemming met crisispartners en de voorbereiding van de crisisbeheersingsorganisatie op specifieke risico's. Ook biedt het Regionaal Risicoprofiel belangrijke aanknopingspunten voor de risicocommunicatie met burgers.

Het Regionaal Risicoprofiel 2015-2019 is in belangrijke mate een actualisatie maar ook een verdieping van het risicoprofiel van de periode 2011-2015.

Inventarisatie

Een regionaal risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van de in een veiligheidsregio aanwezige risico's, inclusief relevante risico's uit aangrenzende gebieden.

Zo hebben we onder andere geïnterpreteerd welke risicobronnen in een strook tot 15 km over de Belgische grens gelegen zijn. Ook is gekeken naar de risico-inventarisatie nationale veiligheid, die de dreiging voor de nationale veiligheid in kaart brengt, en naar de GRIP-incidenten en ervaringen daarmee uit de afgelopen beleidsperiode.

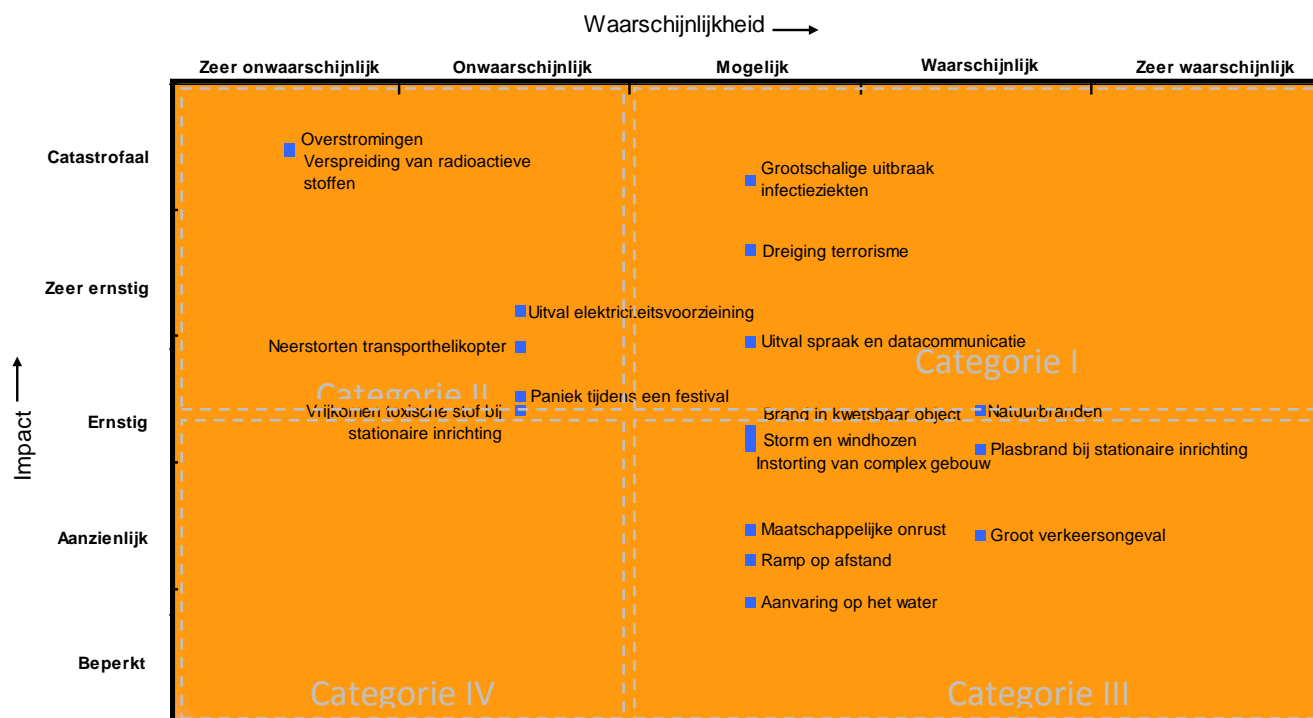
Ten slotte hebben we twee maatschappelijke ontwikkelingen mee gewogen, die van invloed zijn op de rampen- en crisisbestrijding. Enerzijds de sterke toename van het gebruik van social media, anderzijds de ontwikkeling dat verminderd zelfredzame personen in sterk toenemende mate langer zelfstandig wonen en bij de inzet van hulpverlening een bijzondere doelgroep vormen.

Kans en impact

Op basis van de Landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel is er naast de risicobronnen en risico's ook gekeken naar de mate van waarschijnlijkheid (kans) dat die risico's zich voordoen en wat de gevolgen (impact) zijn. Impactcriteria zijn onder andere territoriale veiligheid, fysieke veiligheid, economische veiligheid, ecologische veiligheid, aantasting van het cultureel erfgoed en sociale en politieke stabiliteit. Vervolgens is bezien welke capaciteit de hulpverleningsdiensten beschikbaar hebben om risico's te bestrijden en wat hierin mogelijke knelpunten zijn. Per risico is gewerkt met realistische scenario's: wat kan er gebeuren en wat zijn de gevolgen? Het Regionaal Risicoprofiel berust niet alleen op een mathematische of statische berekeningsmethode, er is ook gebruik gemaakt van de deskundigheid van experts in risico-inschatting.

Risicodiagram

Het risicoprofiel wordt onder andere in beeld gebracht met behulp van een risicodiagram. Dat maakt per risico inzichtelijk wat de 'waarschijnlijkheid' en wat de 'impact' is. Beide kennen vijf gradaties die op respectievelijk een horizontale en een verticale lijn in het diagram zijn uitgezet. Door middel van een stip wordt per scenario de score op impact en waarschijnlijkheid als conclusie uit de risicoanalyse weergegeven. Hoewel ook incidenten met grote impact maar kleine waarschijnlijkheid niet uit te sluiten zijn, ligt de focus vooral op incidenten met zowel een hoge waarschijnlijkheid als een grote impact.

Prioritaire scenario's voor Midden- en West-Brabant

Op basis van het risicobeeld (diagram) is, per scenario, een inventarisatie gemaakt van de capaciteiten die beschikbaar zijn voor het aanpakken van de incidenten. Het beeld dat daar uit ontstaat, laat zien wat de eigen regio aan capaciteit kan bieden en geeft tevens aan welke capaciteit beschikbaar is wanneer we die van de eigen regio combineren met te verkrijgen bijstand van elders. Daar waar er sprake is van een (mogelijk) ontoereikende capaciteit in relatie tot de mate van waarschijnlijkheid en tot de impact van een scenario, spreken we van een prioritair scenario.

Voor de regio Midden- en West-Brabant zijn er drie prioritaire scenario's.

- Uitval van elektriciteitsvoorzieningen
- Uitval van spraak- en datacommunicatie
- Grootschalige uitbraak van infectieziekten

Deze scenario's verdienen bijzondere aandacht en concrete uitwerking voor wat betreft onder andere de inzet van de hulpdiensten: wat is de betekenis van het risico voor onze regio en organisatie en de werkwijze. Daarnaast is het van belang de scenario's vooral in de praktijk te beoefenen. Hiervoor is een nadrukkelijke relatie gelegd tussen het risicoprofiel en het beleids- en jaarplan multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen.

Voor de prioritaire scenario's kan niet worden volstaan met de generieke adviezen uit het Regionale Risicoprofiel, maar zijn extra inspanningen voor een adequate hulpverlening noodzakelijk. De extra te nemen maatregelen en te treffen voorzieningen hebben met name betrekking op het vergroten van het risicobewustzijn van burgers en het versterken van hun handelingsperspectief. Maar ook op het vergroten van de mogelijkheden voor directe respons in een situatie van een calamiteit.

Kern van de treffen maatregelen en voorzieningen is het ondernemen van die activiteiten, die bijdragen aan het (zo veel mogelijk) borgen van de maatschappelijke continuïteit. Daartoe zal de Veiligheidsregio met alle direct betrokken en verantwoordelijke maatschappelijke en private partijen heldere en realistische werkafspraken moeten maken. De Veiligheidsregio treedt hierbij niet in de lokale bevoegdheden en/of verantwoordelijkheden in relatie tot de openbare orde en veiligheid. De focus voor de Veiligheidsregio is (en blijft) de fysieke veiligheid en de daarmee direct verbonden thema's.

Wat gaan we doen?

13. Het Regionale Risicoprofiel als een levend document beschouwen, dat leidend is voor de voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing.
14. Investeren in kennis, kunde en vaardigheden op het gebied van prioritaire risico's; met speciale aandacht voor preventieve en proactieve maatregelen waardoor risico's zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen.
15. Voor het beheersen van risico's intensief samenwerken met onze strategische samenwerkingspartners, waaronder in het bijzonder de waterschappen en nutsbedrijven.
16. Actief investeren in de interregionale en internationale samenwerking. Gezien de ligging van de regio en de ervaringen van de laatste decennia zowel met de regio Zeeland en Antwerpen als de regio's Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland-Zuid voor bepaalde ramptypen een afspraken- en informatiekader vooraf uitwerken en als werkmethode klaar hebben liggen.
17. Aandacht hebben voor de maatschappelijke effecten die effecten hebben op de hulpverlening bij vele scenario's zoals benoemd in het Regionaal Risicoprofiel, waaronder met name 'de opkomst van social media' en 'de verminderd zelfredzame burger als nieuwe doelgroep binnen de hulpverlening.

HOOFDSTUK 4 - ONTMOETING MET DE PRAKTIJK

We willen in dit beleidsplan op deze plek, als een soort bruggenhoofd tussen hoofdstuk 2 (Nieuw Realisme) en de hoofdstukken die hierna volgen, graag laten zien hoe ons realisme in denken en doen op diverse terreinen en thema's beleidsmatig gestalte krijgt. Vandaar in dit hoofdstuk een korte ontmoeting met de praktijk.

Aan de hand van uiteenlopende gebeurtenissen, voorvallen en grotere en kleinere (dreigende) crisissituaties gaan we in op aspecten als risicobeheersing, werken aan gedragsverandering, nut en noodzaak van risicocommunicatie en last but not least de faciliterende en regisserende rol van de Veiligheidsregio.

Inzet expertise in een niet acute situatie

In de volgende twee cases gaan we in op de inzet van expertise door de Veiligheidsregio in een niet acute situatie.

V1 detonatie te Steenbergen

Op een akker in Kruisland, gemeente Steenbergen, wordt eind januari 2014 een explosief gevonden. Het gaat om een V1-bom uit de Tweede Wereldoorlog met duizend kilo springstof. De bom is gevaarlijk, maar gelukkig ook redelijk stabiel. Het gebied rond de vindplaats wordt meteen afgezet en beveiligd. Door de drie ontstekingsmechanismen die allemaal aan de onderkant zitten, is het onmogelijk om de bom onschadelijk te maken en vervolgens naar een veilige plek te transporteren voor detonatie.

De gemeente Steenbergen besluit in overleg met de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD), politie en brandweer tot een gecontroleerde ontploffing ter plaatse. De burgemeester doet een beroep op de Veiligheidsregio vanwege de aanwezige expertise. De Algemeen Directeur treedt in de preparatiefase op als projectleider. Tevens neemt de Veiligheidsregio de communicatie voor haar rekening. Het betreft geen acute situatie. Maar de structuren die in geval van een crisis helpen om vat op een incident te krijgen, zijn ook in dit geval effectief. Er wordt in de vernietigingsfase een COPI (Commando Plaats Incident) ingericht om de voorbereidingen en werkzaamheden op de dag zelf te coördineren. Hierin zitten vertegenwoordigers van alle hulpdiensten, gemeente Steenbergen en EODD. Door deze gezamenlijke inzet kan de V1 een kleine maand na de vondst zeer gecontroleerd en zonder noemenswaardige schade tot ontploffing worden gebracht. De geëvacueerde buurtbewoners keren aan het begin van de avond, goed geïnformeerd over het verloop van de detonatie, weer veilig terug naar hun huizen.

Ontsnapte cobra in Made

In september 2014 ontsnapt in Made een cobra uit een rijtjeshuis. Het incident zal leiden tot veel lokale, regionale, landelijke en zelfs internationale media-aandacht.

In de melding die de gemeente Drimmelen via de politie ontvangt, wordt gesproken over een zeer giftige Kaapse cobra. Het rijtjeshuis, waar de slang is ontsnapt, staat in een kinderrijke buurt in de nabijheid van een basisschool en sportcomplex. De gemeente neemt de regie op de crisiscommunicatie en alarmeert telefonisch de medewerkers binnen dit gemeentelijke proces. Het doel is de maatschappelijke onrust te beteugelen door burgers regelmatig te voorzien van actuele informatie. Binnen een paar uur worden bewoners, nabijgelegen scholen, tehuizen, verenigingen en de pers geïnformeerd. Er wordt niet opgeschaald naar een GRIP situatie. Reptielenzoo Serpo wordt door de gemeente gevraagd voor advisering en de coördinatie van de opsporing van de slang.

De gemeente Drimmelen beschikt niet over voldoende communicatiemedewerkers om aflossing te regelen voor wie vanaf het begin van het incident aan het werk is en vraagt hulp aan de buurgemeenten en de Veiligheidsregio. Beide partijen reageren positief. Vanuit de regionale piketpool crisiscommunicatie van de Veiligheidsregio worden een omgevingsanalist en een communicatieadviseur ingezet. Dit gebeurt voor het eerst in een niet-GRIP situatie. Een kleine 36 uur later na de melding wordt de cobra gevangen door de eigenaar in de nabijheid van zijn woning.

Het belang van ‘de impact managen’

In het volgende praktijkvoorbeeld, het zijn er eigenlijk twee, gaan we in op de effecten van de impact van een incident en op het belang om behalve de incidentbestrijding zelf ook de impact doeltreffend te managen.

Grote branden bij ELD in Oosterhout en Destra Data in Breda

In het voorjaar van 2013 veroorzaakt een explosie bij het chemische bedrijf ELD Oosterhout een grote brand. De brand bij het bedrijf zorgt voor een enorme rookpluim die richting Breda waait, tot aan België. Binnen een half uur wordt het incident opgeschaald naar GRIP 2. ELD is een BRZO bedrijf (Besluit Risico's Zware Ongevallen). De laatste grote brand bij een BRZO bedrijf in Midden- en West-Brabant was in 2011, bij Chemie-Pack in de gemeente Moerdijk. Die ging gepaard met gevaarlijke stoffen in de rook en met vervuild bluswater. Dat herinneren pers en publiek zich ook. Al vrij snel wordt in de media en op social media gesproken over Chemie-Pack 2. Later blijkt dat in de loods van ELD, waar de brand is, geen gevaarlijke stoffen maar verpakkingsmateriaal ligt opgeslagen. Er zijn geen hoge concentraties gevaarlijke stoffen gemeten. Het bluswater is opgevangen, ingedamd en weggepompt. Er is dus helemaal geen sprake van Chemie-Pack 2. Een onterechte vergelijking dus, maar de impact in de vorm van sociale onrust heeft zijn werk dan al gedaan en is erg groot. Dit wordt nog eens versterkt doordat de crisiscommunicatie traag op gang komt en niet optimaal verloopt. Zo gebeurt de woordvoering over het incident via meerdere social media kanalen tegelijkertijd (brandweer, politie en gemeente).

ELD leert ons dat er naast een bron- en effectgebied ook een impactgebied bestaat. Het managen van deze impact is naast de incidentbestrijding van even grote waarde en betekenis. Snelle en goede crisiscommunicatie bij incidenten is van groot belang. Burgers zijn vaak enorm geschrokken en willen meteen en eenduidig weten wat de feitelijke risico's zijn en wat voor hen het handelingsperspectief is.

Dat hierin stappen zijn gemaakt, blijkt uit het verloop van de grote brand in de zomer van 2014 bij het bedrijf Destra Data in Breda. Deze omvangrijke brand veroorzaakt een zwarte rookpluim die tot in de wijde omgeving waarneembaar is. Dit leidt tot overlast, onrust en onzekerheid over de effecten van de rook en de duur van het incident. Er vallen geen slachtoffers.

Dit keer komt de crisiscommunicatie snel op gang. In het effectgebied worden bewoners geïnformeerd door sirenes en NL-Alert berichten. De woordvoering verloopt via één kanaal. De invoering van de 'nieuwe' piketteams crisiscommunicatie betekent een nieuwe stap op weg naar verdere professionalisering

Meer aandacht voor de voorkant

Als hulpdienst ben je uiteraard alert op elk signaal dat kan duiden op een onveilige situatie. Maar behalve reageren kun je uiteraard ook proactief handelen. Werken maken van veiligheidsbesef door meer aandacht te schenken aan de voorkant.

OMS Challenge

In 2011 blijkt de brandweer in 50% van alle ruim 11.000 uitrukken nodeloos op pad te zijn geweest. Daarnaast is er bij 94% van alle brandmeldingen via het openbaar meldsysteem (OMS) van instellingen en bedrijven sprake van loos alarm. Vaak gaat het om iets onbenulligs als een verbrande tosti of een meldknop die per ongeluk wordt ingedrukt. Deze nodeloze uitrukken en loze meldingen zorgen er niet alleen voor dat brandweerlieden gedemotiveerd raken, maar leiden ook tot onnodige kosten voor brandweezorg.

Om het aantal loze meldingen en daarmee de nodeloze uitrukken terug te brengen begint de brandweer in 2014 een groot project: de OMS Challenge (OMS = Openbaar Meldsysteem). Een wedstrijd om (medewerkers van) zorginstellingen en bedrijven bewust te maken van de gevolgen van vals alarm. In de Tilburgse Schouwburg krijgen 500 deelnemers tips en adviezen: 'loos alarm is vaak makkelijk te voorkomen als je maar weet waar de brandmelder hangt en hoe die werkt.'

Het aantal nodeloze meldingen is inmiddels (2014) met ruim 25% gedaald, het aantal nodeloze uitrukken met ruim 40%.

Met samenwerken kom je verder

Door op het gebied van veiligheid de handen ineen te slaan, kun je extra stappen zetten en dus verder komen. De mogelijkheden voor samenwerking zijn velerlei. Publieke en private partijen die elkaar vinden in nieuwe oplossingen en tevens bereid zijn om samen verantwoordelijkheid te nemen en te investeren. Of dwarsverbanden leggen tussen veiligheid en zorg ('rood, wit en blauw'), die leidt tot een meer gemeenschappelijke aanpak door de verschillende operationele diensten. Twee voorbeelden om de meerwaarde van samenwerking te illustreren.

Publiek private samenwerking Moerdijk

De zeer grote brand bij Chemie-Pack in januari 2011 maakt nog eens extra duidelijk hoe belangrijk het is om de veiligheid op Haven en Industrierrein Moerdijk te verbeteren. Te beginnen bij de brandweezorg. Publieke en private partijen slaan de handen ineen. De Veiligheidsregio, de gemeente Moerdijk, het Havenschap Moerdijk en de Bedrijvenkring Industrierrein Moerdijk mede namens de BRZO bedrijven maken in februari 2012 afspraken over de vestiging van een permanente brandweerkazerne op het industrierrein. Die moet een 24-uurs bezetting krijgen van beroepsbrandweerpersoneel en voorzien zijn van specialistische voertuigen en dito materiaal. Deze publiekprivate brandweer is begin 2013 een feit en wordt door de partijen gezamenlijk bestuurd en gefinancierd. De publiekprivate samenwerking wordt vervolgens uitgebreid naar medische zorg met de GGD als nieuwe samenwerkingspartner. Eind 2013 is in de brandweerkazerne het Port Health Center geopend, dat is gespecialiseerd in medische zorg gericht op industrie bij havens. Daarnaast heeft ook de politie een post voor het industrierrein in de brandweerkazerne geopend

Rood-wit-blauw in Fort Oranje

Camping Fort Oranje, in Rijsbergen in de gemeente Zundert, is sinds de opening in 1974 een populaire bestemming. Maar de laatste tien, twintig jaar neemt het aantal toeristen sterk af en is de camping verloederd. Het grootste deel van de bewoners woont er permanent in stacaravans. Bijna altijd met een dringende reden. Veel bewoners hebben niet of nauwelijks inkomen. Naar schatting leeft 85% onder de armoedegrens in een vaak onveilige situatie. Om te overleven zoeken bewoners naar alternatieve, illegale, manieren om aan geld te komen. Wanneer de brandweer van Zundert uitrukt, is dat in een derde van de gevallen naar Fort Oranje. De permanente bewoners zijn de gemeente een doorn in het oog. De wet staat niet toe dat mensen hun vaste woonplaats hebben op plekken die voor recreatie zijn bedoeld. Maar vooral gaat het de gemeente om de omstandigheden waaronder mensen er wonen.

Begin 2014 houdt de gemeente Zundert een handhavingactie op Fort Oranje. Die is onderdeel van de Taskforce Brabant Zeeland, een grootscheeps samenwerkingsverband tegen de georganiseerde criminaliteit. Samen met onder andere brandweer, politie en het Openbaar Ministerie worden controles verricht; onder meer op het gebied van illegale permanente bewoning, brandveiligheid, uitkeringfraude en overtredingen van de Milieuwet. Voor het eerst neemt ook de GGD deel vanwege de schrijnende armoede en mogelijke medische problemen bij de bewoners op het terrein. In totaal worden ruim 400 kavels bezocht en gecontroleerd.

HOOFDSTUK 5 - RISICOBEBEERSING: NOG MEER AANDACHT VOOR DE VOORKANT

De Veiligheidsregio spant zich in haar taakuitvoering maximaal in voor preventie. Samen met onze partners moeten we bewerkstellingen dat we van de achterkant naar de voorkant van de veiligheidsketen komen. Hierbij gaan we een nog steviger beroep op de samenleving doen om eigen verantwoordelijkheid te nemen. Dat betekent werk maken van de veiligheidscultuur bij industriële bedrijven en in de zorgsector. Ook de zelfredzaamheid van burgers en diverse specifieke doelgroepen behoort tot de speerpunten. We gaan onze wettelijke taak op het gebied van risicocommunicatie samen met gemeenten vorm en inhoud geven. De rollen en taken op het gebied van brandweezorg worden verder doorontwikkeld, zodat het basispakket op orde is en ook de beoogde samenwerking op het gebied van brandveiligheid gestalte krijgt. Ook de veiligheid rond evenementen willen we extra aandacht geven.

De tijd is definitief voorbij dat de overheid de exclusieve eigenaar is van fysieke en externe veiligheidsproblemen. De overheid kan dat alleenrecht niet meer opeisen en moet dat ook niet langer willen. De mogelijkheden van risicobehersing zijn sowieso begrensd en de overheid kan niet alles alleen. Daarvoor is de samenleving te complex geworden en zijn ook de veiligheidsdreigingen te onvoorspelbaar en te complex. Last but not least is er de algemene opvatting dat de samenleving, ook op het gebied van veiligheid, zijn eigen rol en verantwoordelijkheid moet pakken. Nog steeds klinkt hier en daar de opvatting door dat 'de overheid niet deugt, maar overal goed voor is.' Maar het beeld dat steeds meer overheerst, is dat van de participerende samenleving. Waarin burgers zelf het initiatief nemen, in actie komen en de handen ineen slaan. Ook in kringen van bedrijfsleven, zorgorganisaties en andere geledingen zijn soortgelijke ontwikkelingen waarneembaar. Een beter moment om in het veiligheidsbeleid nog nadrukkelijker de samenwerking met de samenleving op te zoeken, is er niet. De rol van die samenleving aan de voorkant van de veiligheidsketen wordt nog belangrijker. Vier jaar geleden spraken we in ons beleidsplan nog van een kentering waarbij we meer het accent op die voorkant wilden leggen. Inmiddels is die kentering een onomkeerbare trend. Effectieve risicobehersing betekent voorrang voor de voorkant.

De bestaande wet- en regelgeving is een te beperkt instrumentarium om de risicobehersing die ons voor ogen staat, vorm en inhoud te geven. Dat lukt ons ook niet door steeds weer nieuwe plannen te bedenken, waarmee 'we denken' risicobehersing te kunnen organiseren. We moeten de samenleving verleiden om zelf in actie te komen. De integrale opgave voor de Veiligheidsregio en haar partners is om een brede beweging van verandering in houding en gedrag op gang te brengen. Daarin kunnen en zullen we zelf het voortouw nemen, maar de mate van succes wordt vooral bepaald door het commitment en het draagvlak dat we in de samenleving weten te bewerkstelligen.

Verantwoordelijkheid vragen en nemen

We zullen breed in de samenleving meer verantwoordelijkheid voor veiligheid vragen: voor de eigen veiligheid en voor die van anderen. Van risicovolle bedrijven verwachten we niet alleen dat ze zich houden aan de wettelijke regels en vergunningsverplichtingen. We willen ook dat ze werk maken van hun veiligheidscultuur en dat ze oog en oor hebben voor de (fysieke) samenleving waarin ze opereren. Van zorginstellingen (verzorgingshuizen en woonzorgcentra) verwachten we dat ze meer werk maken van hun (brand)veiligheid. En ook van burgers verwachten we dat ze maatregelen nemen om hun eigen veiligheid en die van hun omgeving beter te waarborgen.

Om dat te bereiken zullen ook de veiligheidspartners aan overheidszijde hun verantwoordelijkheid moeten nemen: Veiligheidsregio, de hulpdiensten, gemeenten, Omgevingsdienst en Provincie. We moeten samen optrekken en gezamenlijk de beoogde beweging op gang brengen. Dat betekent,

wanneer we naar het industriële bedrijfsleven kijken, meer dan de al bestaande activiteiten rond verlening en handhaving van vergunningen.

We gaan, samen met de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, aan de slag om onze activiteiten op het gebied van veiligheidscultuur verder uit te rollen.

Maar we zullen het ook moeten zoeken in het bouwen aan nieuwe netwerken, bijvoorbeeld met verenigingen van bedrijven rond bedrijventerreinen. In de zorg zullen we in de combinatie rood en wit (Brandweer en GHOR) het veiligheidsbesef en de maatregelen die daarvoor nodig zijn, op een hoger plan brengen. Onder burgers gaan we brandveiligheid en de eigen verantwoordelijkheid daarin nog nadrukkelijker aan de orde stellen. Met de Toolbox Brandveilig Leven spreken we wijken, buurten en andere doelgroepen aan en reiken we letterlijk tools aan om zelf en voor elkaar in actie te komen.

Risicobeheersing 2.0

In het Beleidsplan 2011-2015 gaven wij al aan dat er op het terrein van risicobeheersing behoefte is aan een doorontwikkeling die ervoor zorgt dat de taken op het gebied van brandweezorg meer in overeenstemming worden gebracht met actuele en toekomstige ontwikkelingen (o.a. op het gebied van omgevingsrecht). Er is behoefte aan duidelijkheid over taken, rollen en verantwoordelijkheden. Ook constateerden wij destijds dat brandveiligheid niet het exclusieve domein van de brandweer is en brandveiligheid meerdere verantwoordelijkheden en partners kent. Meer en betere samenwerking is dus geboden.

De afgelopen jaren is de ontwikkeling naar Risicobeheersing 2.0 met kracht in gang gezet. Enerzijds gaat het daarbij om het toekomstige basistakenpakket brandweezorg mede in relatie tot de bestuurlijke borging van risicobeheersing in de Veiligheidsregio. Anderzijds is de doorontwikkeling gebaseerd op de visie 'de brandweer van morgen' en de concrete vormgeving daarvan. De inspanning moet steeds zo veel en zo goed mogelijk gericht zijn op het voorkomen van incidenten. Op diverse momenten en in uiteenlopende gremia is de beoogde doorontwikkeling aan de orde geweest. Met onder meer als resultaat dat vanaf 2015 de belangrijkste bouwstenen van Risicobeheersing 2.0 kunnen worden uitgewerkt en geïmplementeerd. De komende jaren zullen zich kenmerken als een transitie, die mede gepaard gaat met een vergaande omslag in doen en denken binnen de brandweerorganisatie. Vanaf 2018 zal Risicobeheersing een toekomstbestendige organisatie zijn die haar taken efficiënt en effectief kan uitvoeren.

Evenementen

In ons Beleidsplan 2011-2015 constateerden wij al dat er steeds meer grote publiekevenementen zijn en dat deze steeds complexer en massaler worden. Ook vandaag de dag gaat deze constatering op, ook voor onze regio. De veiligheid en bescherming van de gezondheid van burgers bij publiekevenementen verdient dan ook onverminderd de aandacht. Temeer omdat het recente verleden laat zien dat evenementen risico's meebrengen waardoor zich in de praktijk ernstige calamiteiten kunnen voordoen met een behoorlijke impact voor alle betrokkenen.

In het beheersen van de risico's bij publiekevenementen hebben gemeenten, ondersteund door de hulpdiensten, het primaat. Door middel van vergunningverlening hebben zij de mogelijkheid om vroegtijdig risico's te onderkennen en voorzorgsmaatregelen te bepalen.

De Veiligheidsregio heeft hier wettelijk gezien geen taak, maar kan niettemin faciliterend en adviserend zijn verantwoordelijkheid nemen. Vanwege de toenemende risico's rond evenementen en mede gelet op recente incidenten is het voorstelbaar dat er meer nodig is dan een vergunningenstelsel. Dat doet weliswaar zijn regulerende werking, maar biedt wellicht niet alle waarborgen dat ook alle mogelijke risico's afdoende 'in control' zijn. De expertise die daarvoor nodig is kan de Veiligheidsregio samen met gemeenten en andere partners mobiliseren en adequaat inzetten. De afgelopen jaren hebben wij dat rond een aantal evenementen daadwerkelijk gedaan. De

komende periode willen wij, samen met gemeenten, bezien hoe wij die benadering kunnen doorontwikkelen en breder kunnen implementeren.

Zelfredzaamheid

Het ultieme doel van risicobeheersing is het voorkomen van ongevallen, incidenten en rampen. Populair gezegd: 'liever voorkomen dan bestrijden'. Met bestrijden bedoelen we niet alleen het bestrijden van de brand of het hulp bieden bij een ongeval, maar ook het bestrijden c.q. herstellen van de gevolgen van een ramp of incident. Die gevolgen kunnen velerlei zijn: materiële schade, milieugevolgen, persoonlijk letsel, maatschappelijke ontwrichting. Risicobeheersing omvat dan ook niet alleen het voorkomen van ongevallen, incidenten en rampen maar strekt zich ook uit tot het vermogen van de samenleving (zoals bewoners, bedrijven, zorginstellingen) om een ongeval of incident tijdig te signaleren en zodanig te handelen dat de eigen schade en die voor anderen zoveel mogelijk beperkt blijft. Risicobeheersing heeft dan ook alles te maken met zelfredzaamheid.

Zelfredzaamheid is het vermogen van mensen en organisaties om een dusdanig handelingsperspectief voor zichzelf beschikbaar te hebben dat men zelf incidenten en ongevallen kan voorkomen (voor zover dat in het eigen vermogen ligt), deze kan herkennen wanneer ze zich voordoen en vervolgens eraan kan ontsnappen. Dat handelingsperspectief kan deels door de overheid worden aangereikt, maar moet ook door de samenleving zelf worden georganiseerd. Uit steeds meer onderzoek blijkt dat burgers zich overwegend bewust zijn van de veiligheidsrisico's van de omgeving waarin ze wonen of verblijven. Ook blijkt dat veel mensen (ca. 80%) zich doorgaans fysiek goed weet te redden wanneer zich een incident voordoet. De hulp die zij van hulporganisaties nodig hebben, ligt dan vaker op het psychosociale vlak. Het genoemde onderzoeksresultaat mag ons niet tevreden achterover doen leunen. We zullen de samenleving onverminderd moeten faciliteren en stimuleren om de eigen zelfredzaamheid te organiseren. De inspanningen die daarvoor nodig zijn, hangen nauw samen met de eerder in dit hoofdstuk genoemde activiteiten die we in de richting van bedrijven, zorginstellingen en burgers willen ondernemen om hen op het gebied van veiligheid meer eigen verantwoordelijkheid te laten nemen.

Samen zelfredzaam

Dat ongeveer 80% van de inwoners zichzelf kan redden in het geval van een incident, betekent dat 20% van de bevolking dat niet of minder goed kan. We hebben het dan over (al of niet alleenstaande) ouderen, hulpbehoevenden of anderen die om een of andere reden minder of niet zelfredzaam zijn. De verwachting is dat het genoemde percentage in de nabije toekomst verder zal stijgen als gevolg van de tendens dat steeds meer ouderen en zorgbehoevende mensen langer zelfstandig thuis zullen wonen. Ook deze groeiende groep zal een handelingsperspectief geboden moeten worden. En ook hier geldt dat de overheid faciliterend kan optreden, maar dat er tevens een rol is weggelegd voor de samenleving. Het is de rol van de overheid (in casu Veiligheidsregio, hulpdiensten zoals de GHOR, gemeenten) om de verantwoordelijkheid in de samenleving te stimuleren en om daarnaast samen met o.a. de zorgsector en maatschappelijke instellingen de doelgroep in kaart te brengen.

Risicocommunicatie

Een belangrijk instrument om de zelfredzaamheid in de samenleving te versterken, is risicocommunicatie. Het past de overheid sowieso om transparant te zijn over gevaren en risico's waaraan burgers kunnen worden blootgesteld. De overheid kan daarmee laten zien welke maatregelen zijzelf neemt om die risico's te beperken en wat de maatregelen zijn in situaties waarin zich een incident voordoet. Het doel van risicocommunicatie is uiteraard niet slechts om burgers te informeren, maar ook om hen handelingsperspectieven te bieden die de zelfredzaamheid bevorderen.

De wettelijke taak om op het gebied van risicocommunicatie beleid te ontwikkelen, is neergelegd bij de veiligheidsregio's. In Brabant leidt dat tot een door de drie veiligheidsregio's samen met de Provincie op te stellen Beleidsplan Risicocommunicatie Brabant dat vanaf 2015 in uitvoering komt. Bij de ontwikkeling van dat plan zijn ook de Brabantse gemeenten betrokken. Het zijn behalve de veiligheidsregio's immers vooral de gemeenten die voor burgers het eerste aanspreekpunt vormen, vooral wanneer het om lokaal of subregionaal gebonden risico's gaat. Behalve gemeenten betrekken we ook (potentieel) risico veroorzakende bedrijven bij de (uitvoering van de) risicocommunicatie. Wij, en inmiddels ook steeds meer bedrijven, beschouwen het als hun maatschappelijke taak om ook zelf met hun omgeving te communiceren over risico's die te maken hebben met hun bedrijfsactiviteiten. In de activiteiten die wij samen met onder andere de Omgevingsdienst in de richting van bedrijven ondernemen op het gebied van veiligheidscultuur, zal ook het onderwerp risicocommunicatie aan de orde komen. Daarnaast betrekken we ook andere partners, zoals die van de vitale hoofdstructuur, bij de inspanningen die op het gebied van risicocommunicatie nodig zijn. Risicocommunicatie vereist dat we meer doen dan alleen grote, institutionele campagnes voeren. Het gaat om creatief maatwerk leveren, out of the box denken en netwerken in de samenleving (o.a. wijken en buurten) en private partijen erbij betrekken. Dit vergroot de kans op effectiviteit van de communicatie en draagt ook bij aan onderling vertrouwen.

Wat gaan we doen?

18. De eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven stimuleren zonder zaken te overorganiseren met onnodige planvorming.
19. Industriële veiligheid en de (brand)veiligheid in de zorgsector zijn belangrijke speerpunten.
20. De veiligheidscultuur stimuleren bij bedrijven, in het bijzonder bij BRZO-bedrijven.
21. Met de 26 gemeenten een gemeenschappelijke uitvoeringsagenda voor risicocommunicatie opzetten en die gezamenlijk uitvoeren.
22. De Toolbox Brandveilig Leven implementeren bij gemeenten.
23. Project zelfredzaamheid / samen zelfredzaam in gemeenten realiseren.
24. Het aantal nodeloze uitrukken door de brandweer verder terugbrengen.

HOOFDSTUK 6 - INCIDENTBESTRIJDING: HET FUNDAMENT VERDER VERSTERKEN

De slagkracht die nodig is voor adequate incidentbestrijding, vereist dat we onze competenties en vaardigheden voortdurend scherp houden. Dat is ook voor de komende beleidsperiode de rode draad: permanente aandacht voor vakbekwaamheid, evalueren om te leren en te verbeteren en alle plannen op orde. We gaan ook de samenwerking met onze veiligheidspartners verder versterken en verdiepen. Onze vruchtbaar gebleken verbeterprocessen op het gebied van crisiscommunicatie gaan we verder uitbouwen.

Het staat er enigszins koeltjes, de titel van dit hoofdstuk: incidentbestrijding. Maar in wezen staat die term voor datgene waarop de samenleving, waarop burgers de hulpverlenende diensten aanspreken en afrekenen wanneer zich een ramp of crisis voordoet: namelijk slagkracht. We stoppen heel veel energie, tijd en geld in het voorkomen van incidenten, maar pas als de nood aan de man is, wordt voor de buitenwereld duidelijk wat die slagkracht inhoudt. Dat we snel en adequaat kunnen reageren en waar nodig kunnen opschalen. En dat we bij incidentbestrijding professionaliteit, flexibiliteit en veerkracht aan de dag leggen.

Onze kwaliteiten op dat gebied zijn onlosmakelijk verbonden met ons organiserend vermogen en met de kwaliteit van onze plannen. Daarnaast zijn die kwaliteiten afhankelijk van de wijze waarop wij onze processen hebben georganiseerd en ingericht. Niet in de laatste plaats worden die kwaliteiten in belangrijke mate bepaald door de mate waarin en manier waarop wij als professionele crisisorganisatie bij een incident uit de startblokken kunnen schieten.

We hebben het al eerder in dit beleidsplan aangegeven: de Veiligheidsregio doet meer dan grote branden bestrijden en optreden bij rampen en in crisissituaties. 'De Veiligheidsregio is er voor het organiserend vermogen dat wordt vereist wanneer er sprake is van een (dreigende) crisissituatie die het gevolg is van een (groter of kleiner) fysiek of sociaal-maatschappelijk incident dat al dan niet gepaard gaat met ontwrichting van of onrust in de lokale of regionale samenleving.'

Het bovenstaande betekent dat we daar onze inspanningen op moeten afstemmen. Het komt aan op het functioneren van een multidisciplinaire organisatie die onder bestuurlijke en operationele regie slagvaardig kan opereren. De afgelopen jaren hebben we de bestuurlijke en operationele slagkracht vruchtbaar versterkt. We hebben aandacht besteed aan verdere kwaliteitsverbetering van onze operationele prestaties. We zorgen voor actuele rampbestrijdingsplannen. We zitten op een goed niveau als het gaat om de uitvoering van onze taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het gebied van melding en alarmering, opschaling en leiding en coördinatie bij incidentbestrijding, informatiemanagement en crisiscommunicatie. Er is niettemin aanleiding om het fundament voor incidentbestrijding verder te verstevigen.

Samenwerking verankeren en verdiepen

Het succes van incidentbestrijding is behalve van de multidisciplinaire aanpak binnen de context van de operationele hoofdstructuur, ook afhankelijk van onze afstemming en samenwerking met tal van publieke en private partners. In hoofdstuk 2 hebben we de vorderingen en plannen op dat gebied reeds verwoord. Maar het is goed om, ook op het punt van incidentbestrijding, de noodzaak tot samenwerking te benadrukken. Het veiligheidsdomein kent steeds meer spelers met hun eigen al dan niet gedeelde verantwoordelijkheden. De rolverdeling wordt er daardoor niet eenvoudiger op. Streven naar maximale integraliteit is geboden. Niet door middel van meer regels, structuren en protocollen. De Veiligheidsregio zal nog meer dan nu al het geval is, haar vermogen tot regisseren moeten aanspreken. Sowieso gaan we de samenwerkingsverbanden die er al bestaan, verder uitbouwen en verankeren.

Daarnaast willen we de samenwerkingsafspraken nog beter doen uitmonden in het vermogen om ook daadwerkelijk gezamenlijk op te trekken. Dat stelt eisen aan de regie, maar ook aan de professionaliteit en competenties van onze organisatie en aan die van de hulpdiensten.

De crisis (met en) zonder GRIP structuur

De wens tot verdere versterking van het fundament voor onze incidentbestrijding wordt ook ingegeven door de constatering dat crisissituaties zich niet alleen voordoen op het terrein van de fysieke en externe veiligheid. In het vorige beleidsplan maakten we reeds melding van sociaal-maatschappelijke incidenten (zoals familiedrama's en zinloos geweld), waarbij een beroep wordt gedaan op de inzet van de Veiligheidsregio. Niet zozeer in de rol van de traditionele crisisbestrijder die de brand komt blussen, maar veeleer als regisseur om de maatschappelijke impact van een dergelijk incident te managen. Overigens is het ook de maatschappelijke impact (lees: ontwrichting) bij een fysiek incident als een grote brand of een ingrijpend ongeval, die van ons specifieke inzet vraagt die verder reikt dan de traditionele crisisbestrijding. Ten slotte leert de ervaring ons dat er bovenop de hiervoor genoemde ontwikkelingen nog andere situaties zijn, waarin de Veiligheidsregio als incidentbestrijder 'wordt ingevlogen'. We treden dan, vaak gevraagd, vooral op als leverancier van regie, kennis en ervaring. Bijvoorbeeld wanneer op lokaal of subregionaal niveau (bij een of meer gemeenten) de op dat moment benodigde expertise niet voorhanden is. Het zijn vaak incidentsituaties, waarin we geen GRIP structuur hanteren en dus de organisatie van de incidentbestrijding en het crisismanagement niet op vaste structuren zijn geënt. Uiteraard maken we daarbij wel dankbaar gebruik van de ervaringen die het werken volgens de GRIP structuur ons heeft opgeleverd. Het gaat ons steeds beter af om samen met onze partners dergelijke situaties afdoende te managen. Maar we realiseren ons tegelijk dat we moeten blijven leren om onze organiserende en faciliterende rol in de betekenis van competenties en vakmanschap verder te versterken.

Crisiscommunicatie

In ons vorige beleidsplan moesten we concluderen dat we op het gebied van crisiscommunicatie substantieel waren achtergebleven bij de dynamische ontwikkelingen en trends op het gebied van mediagebruik. 'We hadden de maatschappelijke boot gemist', zouden we de conclusie uit 2011 kunnen samenvatten. Inmiddels zitten we aan boord. We beseffen dat bij incidentbestrijding crisiscommunicatie als 5^e discipline van onze organisatie en inzet moet worden beschouwd. De verbeteringen die we hebben doorgevoerd, hebben zichtbaar geleid tot de adequate en meer eigentijdse communicatie (o.a. gebruik social media) waarvan we ons moeten bedienen. We gaan daarmee door, maar hebben niet de illusie dat we daarmee alles zullen beheersen. Incidenten kennen hun eigen dynamiek, ook en vooral maatschappelijk en in de media. Ook op het gebied van crisiscommunicatie gaan we meer samenwerken, onder andere met onze ketenpartners. We gaan samen de specialistische krachten bundelen en een communicatienetwerk vormen. In de koude fase oefenen we, op basis van cases, in slagvaardigheid, onderlinge afstemming, transparantie en eenduidigheid. Zodat we erop voorbereid zijn om in de warme fase met één verhaal naar buiten te komen. We gaan ook over de Bühne brengen hoe 'wij' (Veiligheidsregio en partners) crisiscommunicatie opvatten en hebben georganiseerd. Dat doen we vooral bij industriële bedrijven en in de zorgsector, omdat daar de komende jaren mede onze prioriteiten liggen op het gebied van risico- en crisisbeheersing. Het delen van de juiste noties op het gebied van communicatie kan daaraan een bijdrage leveren.

Wat gaan we doen?

25. Ervoor zorgen dat alle medewerkers in de incidentbestrijding vakbekwaam en competent zijn.
26. Evaluatiesystematiek toepassen op incidenten.
27. De rampbestrijdingsplannen (RBP) actueel houden en periodiek oefenen.
28. Implementeren van de jaarlijkse adviezen van de externe visitatiecommissie bevolkingszorg.

HOOFDSTUK 7 - CRISISBEHEERSING EN -MANAGEMENT

Op het gebied van crisisbeheersing en –management onderscheiden we voor de komende beleidsperiode drie ontwikkelingslijnen. We blijven uiteraard werken aan de competenties en vakbekwaamheid van alle medewerkers die bij een crisis worden ingezet. Voor wat betreft de bevolkingszorg willen we die vakbekwaamheid maar ook de slagkracht verder vergroten. Daarnaast willen we de mogelijkheden benutten om de samenwerking door en vanuit de GHOR en brandweer te versterken.

Crisisbeheersing en –management zijn de core business van de Veiligheidsregio. Ze vormen de kern van onze werkzaamheden en daarmee van ons bestaan. Voorbereiding, bestrijding en nazorg; daar gaat het om. Op al deze fronten willen wij als Veiligheidsregio excelleren. Dus maximaal geprepareerd zijn op een crisissituatie of eventuele ramp. Wanneer die zich voordoet, zorgen voor optimale bestrijding. En uiteraard de herstelfase met grote zorg afwickelen. Zorgen voor herstel na een crisis begint al tijdens die crisis. Incidentbestrijding en de herstelfase liggen niet alleen in elkaars verlengde maar zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Al tijdens de bestrijding van een ramp of crisis begint de aanloop naar het creëren van een genormaliseerde situatie.

De rol van de Veiligheidsregio op het gebied van crisisbeheersing en –management kent vele facetten. We beschikken over directe inzet met onder andere onze brandweertzorg. We geven sturing aan de afstemming tussen de operationele hulpdiensten. En we werken uiteraard nauw samen met onze gemeenten. Onze totale inzet omvat materieel, organiserend vermogen en een breed scala aan expertises. Maar ons belangrijkste kapitaal zijn de medewerkers. Het op peil brengen en houden van de vakbekwaamheid en competenties van alle betrokken medewerkers is van cruciaal belang om de prestaties te leveren die op het gebied van voorbereiding, bestrijding en nazorg van de Veiligheidsregio verwacht mogen worden. Een belangrijk instrument daarbij vormen evaluaties en oefeningen. Wat leert ons een incident en de bestrijding ervan? Welke lessen kunnen we daar uit trekken voor de toekomst en hoe zorgen we ervoor dat we het geleerde een volgende keer ook daadwerkelijk in de praktijk brengen? Evalueren en oefenen zijn de instrumenten bij uitstek om onze knowhow blijvend te versterken en uit te breiden. Dat gebeurt in eigen huis, door incidenten volgens een daartoe ontwikkelde systematiek te evalueren, maar ook door gebruik te maken van het netwerk waarin we functioneren.

Onze toegevoegde waarde zit in het adviseren over en mede bouwen aan een geïntegreerde en interdisciplinaire aanpak van voorbereiding, bestrijding en herstel. Die aanpak is gericht op samenwerking tussen alle betrokken partners, op facilitering van de benodigde processen en op verdere ontwikkeling van beleid en de uitvoering daarvan.

Bevolkingszorg

De gemeenten vervullen bij een ramp of crisis een belangrijke rol. Omgevingszorg, publieke zorg, crisiscommunicatie, nazorg en herstel; het zijn functies die van wezenlijke betekenis zijn voor het bestrijden van een incident en de impact daarvan. In onze regio werken de gemeenten en de Veiligheidsregio nauw samen voor een adequate voorbereiding en uitvoering van die gemeentelijke taken.

De vraag is echter gerechtvaardigd of de 26 gemeenten de huidige taken, waarbij in totaal 2.300 medewerkers zijn betrokken, ook in de toekomst op het noodzakelijke en gewenste niveau kunnen continueren. Immers, al die medewerkers moeten worden opgeleid, getraind en geoefend.

De vraag dient zich in toenemende mate aan of de gemeentelijke inzet niet compacter en ook eenduidiger moet worden georganiseerd, zowel om inhoudelijke als om financiële redenen. In de komende beleidsperiode zal worden bezien wat de meest efficiënte en effectieve wijze is waarop de gemeentelijke inzet voor rampen en crises kan worden georganiseerd.

GHOR

De Veiligheidsregio kan voor opgeschaalde medische zorg en hulpverlening een beroep doen op de GHOR. Deze organisatie voert de regie in het netwerk van sociale en geneeskundige hulpverlening. Samen met de GGD(en) beschikt de GHOR over een breed netwerk aan voorzieningen en faciliteiten op het snijvlak van veiligheid en zorg.

Het accent en de focus van de inzet van de GHOR verschuift steeds meer naar sociale veiligheid. Op het snijvlak van fysieke en sociale veiligheid doen zich interessante mogelijkheden voor samenwerking voor. Samen met de GGD en GHOR zal de Veiligheidsregio zich inspannen om realistische vormen van samenwerking tot stand te brengen.

Brandweezorg

De regionale brandweerorganisatie vervult een wezenlijke rol bij crisisbeheersing. De kernwaarden van de brandweer zijn slagvaardig, zichtbaar en vakbekwaam.

In onze regio is meer dan driekwart van de incidenten en crises brand gerelateerd. Bij het bestrijden daarvan wordt de brandweer steeds indringender geconfronteerd met vraagstukken die zich voordoen op de terreinen milieu en volksgezondheid. De opgave voor de komende jaren is dat de brandweerorganisatie zich zowel inhoudelijk als ook in organisatietermen sterker verbindt met de GGD maar ook met de Omgevingsdienst. Dat geldt ook voor de samenwerking met de Politie, bijvoorbeeld ten aanzien van de advisering rond evenementen. De effectiviteit van brandweezorg is gebaat bij de kwaliteit en duurzaamheid van de samenwerking met andere (hulpverlenings)organisaties op het kruispunt van fysieke en sociale veiligheid. Dit geldt niet enkel en alleen de repressieve brandweezorg maar zeer zeker ook de (brandweer) taken op het gebied van preventie en proactie waar de komende jaren steeds meer de nadruk op zal komen te liggen. De in het kader van het programma Brandveilig Leven ontwikkelde Toolbox biedt mogelijkheden om op verschillende manieren met burgers en partners in de maatschappij intensiever samen te werken.

Wat gaan we doen?

29. De vakbekwaamheid en competenties van alle medewerkers die ingezet worden bij een crisis, op peil houden en op onderdelen versterken. Het evalueren en leren van oefeningen en incidenten kan daaraan een belangrijke bijdrage leveren.
30. Beleidsplan / jaarplannen multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen (MOTO) uitvoeren.
31. Nagaan of voor de bevolkingszorg het meer compact maken van de gemeentelijke organisatie(s) voor rampen en crises mogelijk is. De verandering richt zich vooral op het vergroten van slagkracht en vakbekwaamheid van de gemeentelijke inzet bevolkingszorg.
32. Voor de geneeskundige hulpverlening onderzoeken hoe de samenwerking op het snijvlak van fysieke en sociale veiligheid kan worden versterkt. Sociale hulpverlening in combinatie met bevolkingszorg en brandweezorg biedt mogelijkheden voor een geïntegreerde voorbereiding op en goed gecoördineerde inzet van menskracht en middelen bij een crisis.
33. Op het gebied van preventie en proactie de samenwerking van brandweezorg met GGD, Omgevingsdienst, Politie en andere hulpverlenende instanties intensiveren. Hiertoe behoort o.a. het in samenhang versterken van sociale en fysieke veiligheid van kwetsbare objecten zoals zorginstellingen.

HOOFDSTUK 8 - INFORMATIEMANAGEMENT

Informatiemanagement is in de komende beleidsperiode een prioritair thema. Dat komt onder meer tot uitdrukking in een op te stellen meerjaren visie, die ons verder leidt op weg naar een ketengerichte organisatie. Een ander belangrijk speerpunt is de integrale aanpak van netcentrisch werken. Al onze partners worden daarop aangesloten. De vakbekwaamheid van alle functies op het gebied van informatiemanagement blijft een permanent aandachtspunt. Aan de nieuwe Meldkamer die in 2017 in gebruik wordt genomen, leveren we een actieve bijdrage.

Informatie is een van de meest kritische succesfactoren bij het beheersen van een crisis. Je zou informatie naast mensen en middelen, de derde productiefactor kunnen noemen voor een organisatie die de zorg voor veiligheid als belangrijkste taak heeft. Het zal geen uitleg behoeven dat informatie van cruciaal belang is bij het bestrijden van een ramp of crisis. De kwaliteit van het eenduidig beschikbaar hebben van up to date en vooral real time informatie kan van doorslaggevende betekenis zijn voor het welslagen van de incidentbestrijding. De keerzijde van de medaille is dat de kwaliteit van de informatie daarmee ook het afbreukrisico van die incidentbestrijding mede bepaalt. Maar informatie en informatiemanagement spelen niet alleen een grote rol in de zogeheten warme fase. Ook voor risicobeheersing en zelfs voor de herstelfase na een crisis vormen ze een van de essentiële pijlers.

Visie op informatiemanagement

De ontwikkelingen op het gebied van informatievoorziening en ICT gaan snel. Wij beschouwen in de nieuwe beleidsperiode informatiemanagement als een prioritair thema.

De Veiligheidsregio zet de komende jaren een belangrijke stap in de richting van een ketengerichte organisatie. Een organisatie die in directe verbinding staat met haar omgeving en die moeiteloos informatie met haar samenwerkingspartners kan uitwisselen. Zo ver is het nu nog niet.

De ketengerichte benadering en aanpak richt zich met name op het delen en uitwisselen van kennis, documenten, data en projectresultaten. In dit verband kan gedacht worden aan partners als de waterschappen en de Omgevingsdienst en aan thema's als preventie, 'samenzelfredzaamheid' en handhaving en toezicht.

De Veiligheidsregio stelt in 2015 een meerjaren visie op over informatiemanagement, inclusief een daarbij behorend investeringsplan. Onderwerpen die in ieder geval aan de orde komen, zijn onder meer: het realiseren van voorzieningen en informatiesystemen die ingericht zijn op mobiel werken, integratie van applicatiebeheer, digitaal samenwerken met ketenpartners, visie op GEO-beleid, digitaal documentenbeheer, workflowmanagement, e-learning en het beschikbaar hebben van de juiste gegevens op het juiste moment. Het gaat om een procesgerichte benadering die stapsgewijs in een aantal jaren moet worden gerealiseerd. Daarbij staat niet zo zeer de techniek centraal maar veeleer en vooral de organisatie, werkwijzen en cultuur. Veiligheid en beveiliging van informatie is, gezien de taken en verantwoordelijkheden van de Veiligheidsregio, een belangrijk aandachtspunt. Hetzelfde geldt voor de betrouwbaarheid van de systemen, omdat de Veiligheidsregio in staat moet zijn om bij uitval van nutsvoorzieningen de maatschappelijke continuïteit zo goed en zoveel mogelijk te doen waarborgen.

Netcentrisch werken

Netcentrisch werken is in 2012 ingevoerd. Het betekent dat in een situatie van een crisis door alle operationele diensten en de gemeenten gewerkt wordt op basis van hetzelfde beeld van het incident of de crisis en ook dat die informatie onderling kan worden gedeeld. Netcentrisch werken is voor een veiligheidsregio verplicht; de werkwijze wordt ondersteund door het LCMS.

In de afgelopen jaren hebben wij alle informatiemanagement functionarissen in de operationele hoofdstructuur opgeleid. Die opleidingsinspanningen dienen onverminderd te worden gecontinueerd.

In de praktijk blijkt namelijk dat vooral binnen bevolkingszorg extra aandacht voor (alle functies binnen) informatiemanagement gewenst is, omdat zij uitsluitend in een zogenoemde GRIP-situatie met het systeem werken.

In de nieuwe beleidsperiode zullen wij onze meest directe partners in crisisbeheersing aansluiten op het netcentrisch werken. Hun wens daartoe is realistisch, gelet op de evaluaties van incidenten in de afgelopen jaren.

De Gemeenschappelijke Meldkamer (GMK)

Het beheer en de organisatie van alle GMK's (25) in ons land zullen in de nieuwe beleidsperiode overgaan naar de Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO). Het gezag over de nieuwe meldkamers (10) blijft berusten bij de burgemeester dan wel de voorzitter van de veiligheidsregio. Het gaat hier om een majeure landelijke transitieoperatie, waarbij naast de inhoudelijke en organisatorische opgaven ook een aanzienlijke financiële bezuiniging van 50 miljoen euro moet worden gerealiseerd. De totale uitgaven voor de LMO gaan terug van circa 200 naar 150 miljoen euro, terwijl de kwaliteit van de dienstverlening ten minste op het huidige niveau dient te blijven.

De nieuw te realiseren meldkamer voor Zeeland en Midden- en West-Brabant wordt in Bergen op Zoom gerealiseerd en wordt gebouwd in combinatie met de nieuwbouw van het districts bureau Markiezaten voor de politie. In totaal gaat het om een investering van ruim 50 miljoen euro, waarbij de nationale politie als opdrachtgever voor de nieuwbouw fungeert. Het gaat overigens niet alleen om een nieuw gebouw. Ook alle werkprocessen van de huidige twee meldkamers moeten worden geïntegreerd. In de nieuwe meldkamer worden ook de noodzakelijke crisisruimten voor onze Veiligheidsregio gerealiseerd.

Naar verwachting kan de nieuwe meldkamer eind 2017 in gebruik worden genomen.

Wat gaan we doen?

34. Een meerjaren visie op informatiemanagement inclusief investeringsprogramma opstellen. Gebaseerd op het uitgangspunt dat de Veiligheidsregio een spilfunctie vervult in de ketenorganisatie van risico- en crisisbeheersing.
35. Netcentrisch werken integraal aanpakken, waarbij de aandacht voor de vakbekwaamheid van de functies informatiemanagement wordt gecontinueerd.
36. Het landelijk crisis management systeem ontsluiten voor de strategische samenwerkingspartners van de Veiligheidsregio.
37. Samen met de landelijke meldkamerorganisatie actief bijdragen aan het realiseren van een nieuwe meldkamer in Bergen op Zoom, waarin ook de regionale crisisruimten voor onze regio komen. Tevens werken we aan eenduidige werkprocessen voor de hulpverlenende diensten en de opgeschaalde inzet van die diensten bij rampen en crises voor Zeeland en Midden- en West-Brabant.

HOOFDSTUK 9 - KWALITEIT: DE BELANGRIJKSTE PIJLER ONDER ONZE PRESTATIES

De in dit beleidsplan geformuleerde uitgangspunten, beleidsvoornemens en actiepunten vormen mede het vertrekpunt voor onze opleidings-, trainings- en oefenactiviteiten. Voor het multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen (MOTO) hebben we een afzonderlijk beleidsplan 2015-2019 opgesteld. Het accent daarin ligt onder meer op het doorontwikkelen van de competenties van zowel de individuele hulpverlener als van de multidisciplinair samengestelde crisisteams.

Opleiden, trainen en oefenen vormen samen een van de belangrijkste pijlers onder onze prestaties. Uiteraard in tijden van rampen en crises. Onze medewerkers, de hulpverleningsdiensten en andere crisispartners moeten dan volleerd uit de startblokken kunnen schieten. De afgelopen jaren hebben we onze kwaliteiten als crisisbestrijders verder vergroot en hebben we vooral op multidisciplinair niveau een tandje bijgezet. Op die ingeslagen weg gaan we verder door programma's te ontwikkelen en uit te voeren die aansluiten bij ieders functie- en competentieprofiel. Behalve om vakinhoudelijke kennis en kennis van procedures gaat het daarbij ook om handelingsvaardigheid. De daarop afgestemde opleidingen, trainingen en oefeningen zijn realistisch en gericht op resultaat. Leidraad voor het OTO programma vormen onder andere het Risicoprofiel van de regio, de generieke aspecten van rampbestrijdingsplannen, de afspraken in het kader van interregionale en grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden en de verplichtingen die we als onderdeel van diverse convenanten met uiteenlopende partners zijn aangegaan.

De behoefte aan opleiden, trainen en oefenen komt ook voort uit onze brede ambitie bij risicobeheersing het accent te leggen op de voorkant van de veiligheidsketen. We stellen hogere eisen aan onze netwerk- en platformfunctie en aan ons vermogen om partijen met elkaar en aan ons te verbinden. Dat vraagt om andere en nieuwe vormen van vakmanschap dan datgene wat we al in huis hebben. We hebben het hier over competenties op het vlak van creativiteit, inventiviteit, flexibiliteit en maatschappelijke sensitiviteit die we verder moeten ontwikkelen. De professionaliseringslag die hiervoor nodig is, omvat diverse leervormen en richt zich niet alleen op kennisvermeerdering maar ook op samen dilemma's ervaren en trainen rondom thema's.

Lerende organisatie

We zien het als onze opgave om op alle gebieden de prestaties te leveren die de regio, burgers en gemeenten, van ons mag verwachten. Op onderdelen kan de Veiligheidsregio daarbij optreden als kennis- en expertisecentrum. We zullen echter niet nalaten om ook ons eigen lerend vermogen te versterken. Er is een duidelijk besef dat we nog veel kunnen leren van elkaar en van anderen. Daarbij beschouwen we onze bestaande organisatie, werkwijzen en protocollen niet als maatgevend en grensbepalend. Evalueren en het delen en inzichtelijk maken van leermomenten betekent dat we moeten durven innoveren en daadwerkelijk veranderingen doorvoeren wanneer de kwaliteit van ons opereren daar om vraagt. Deze benadering resulteert onder meer in meer momenten en methodes op het gebied van informatieverstrekking, evaluaties en het borgen van leerpunten.

Bedrijfsvoering

In de periode 2011 – 2015 zijn de geldmiddelen van de Veiligheidsregio met een bedrag van ruim 8 miljoen euro naar beneden toe bijgesteld. Voorzieningen en middelen zijn 'teruggebracht' naar een professioneel aanvaardbaar minimum.

Ook voor de nieuwe beleidsperiode 2015-2019 geldt als uitgangspunt het 'professioneel aanvaardbaar minimum' aan voorzieningen en middelen.

Daardoor is er in beginsel geen of nauwelijks ruimte voor nieuwe taken. Die zullen door middel van ombuigingen in de begroting gerealiseerd moeten worden.

Door het realiseren van publiekprivate samenwerkingsrelaties en het sluiten van slimme coalities in de in- en externe samenwerking zullen de taken en werkzaamheden waarvoor de Veiligheidsregio verantwoordelijk is, inhoud en vorm moeten krijgen.

De zogenoemde rijksmiddelen (BDUR) zijn in principe toereikend om de huidige taken die daaruit bekostigd worden, te kunnen blijven verrichten tot en met het jaar 2018.

Wat gaan we doen?

38. Het Regionale Risicoprofiel is leidend voor alle activiteiten op het gebied van opleiden, trainen en oefenen. Het accent in de nieuwe beleidsperiode ligt op het doorontwikkelen van de competenties van zowel de individuele hulpverlener als die van de multidisciplinair samengestelde crisisteams.
39. Oefeningen en incidenten worden systematisch geëvalueerd. Een veilige, professionele leeromgeving is de beste garantie voor een leven lang leren.
40. Ook voor de nieuwe beleidsperiode is het adagium: een professioneel aanvaardbaar minimum voor het verrichten van de taken en werkzaamheden van en door de Veiligheidsregio. Door slimme coalities en publiekprivate samenwerking moet het in beginsel mogelijk zijn zowel het huidige voorzieningenniveau als de huidige kwaliteit van de prestaties te continueren.

BIJLAGE 1 - OPERATIONELE PRESTATIES MIDDEN- EN WEST-BRABANT

Politie Eenheid Zeeland – West-Brabant

1. Vanaf GRIP 2 wordt binnen de politie altijd een SGBO geactiveerd.
Het SGBO is een hulpstructuur om bijzonder politieoptreden goed te laten verlopen. De structuur wordt toegepast bij grootschalig optreden in het kader van bijzondere gebeurtenissen, zoals bepaalde grote evenementen, grote politieacties, acute crisissituaties e.d. Veelal betreft dit zaken die de openbare orde raken en daarmee onder de verantwoordelijkheid van het lokaal bestuur en de driehoek vallen.
2. De politie geeft invulling aan de processen en opkomsttijden uit het Regionaal Crisisplan en de bijbehorende Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure (GRIP) van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant.
3. De Eenheid Zeeland – West-Brabant draagt zorg voor voldoende personele en materiële capaciteit bij acute rampen en crises. Daar waar de capaciteit ontoereikend is, zal in het kader van de Nationale Politie beroep worden gedaan op de capaciteit van de andere eenheden.
4. De veiligheidsregio en de eenheid werken ten behoeve van de voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing samen bij het opstellen, actualiseren en afstemmen van monodisciplinaire en multidisciplinaire operationele plannen en het multidisciplinair opleiden, trainen, oefenen (MOTO).

GHOR Midden- en West-Brabant

1. Officieren van Dienst-Geneskundig moeten binnen 30 minuten na alarmeren ter plaatse zijn.
2. Alle door gemeenten aangevraagde evenementenadviezen zijn gegeven.
3. De geneeskundige combinatie (GNK) moet binnen 30 minuten na alarmeren uitrukken en dan binnen 30 minuten ter plaatse zijn (meetmoment november 2014).

Brandweer Midden- en West-Brabant

Voor de operationele prestaties van de brandweer wordt verwezen naar het dekkings- en spreidingsplan brandweezorg en het voorstel opkomsttijden brandweer.

Bevolkingszorg Midden- en West-Brabant

Bevolkingszorg wordt vorm geven vanuit een samenwerking tussen regionaal opererende teams (collectief van 26 gemeenten) , de VRMWB (crisiscommunicatie) en de lokale (gemeentelijke) crisisorganisatie. Voor de prestatienormen bestaan geen wettelijke kaders, en wordt met name gebruik gemaakt van het door het landelijke Veiligheids Beraad vastgestelde rapport “bevolkingszorg op orde 2.0”

1. De Officier van Dienst bevolkingszorg is binnen 30 minuten na alarmering(GRIP 1) ter plaatse bij het CoPI.
2. Binnen 30 minuten na de alarmering komt de eerste berichtgeving op het gebied van Crisiscommunicatie(feitelijke informatie) uit.
3. De “sectie bevolkingszorg/ROT”, bestaande uit een Algemeen Commandant Bevolkingszorg en/of sectieleden, is binnen 1 uur na alarmering(GRIP 2) in het RCC aanwezig.
4. De regionale eenheid crisiscommunicatie is binnen 1 uur na alarmering actief op de aangewezen locatie(N.B. de locatie is functie en GRIP-niveau gedifferentieerd).
5. De getroffen gemeente geeft invulling aan de processen en opkomsttijden uit het Regionaal Crisisplan en de bijbehorende Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure (GRIP) van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant.